

Gäller för: Diagnostik och service

Giltig från: 2026-04-09

Innehållsansvar: Afrah Mamour, (afrma1), Sjukhusfysiker

Giltig till: 2028-04-09

Granskad av: Afrah Mamour, (afrma1), Sjukhusfysiker

Godkänd av: Hanne Wallström, (hansv11), Verksamhetschef

# **Fertila kvinnor och gravida som genomgår en röntgenundersökning vid radiologimottagning, Sjukhusen i väster**

## **Syfte**

Ifall patienten är gravid eller ifall graviditet inte kan uteslutas ska berättigandet prövas. Hänsyn ska tas till den förväntade fosterdosen samt till hur brådskande bestrålningen är. Alternativa mindre doskrävande undersökningsmetoder eller undersökningar utan joniserande strålning ska föredras ifall det är möjligt.

## **Arbetsbeskrivning**

Vid de undersökningar där fostret kan primärbestrålas ska ansvarig röntgensjuksköterska tillfråga kvinnor i fertil ålder om graviditet innan undersökningen.

Detta ska dokumenteras i RIS på avsedd plats.

Definitionen på en fertil kvinna har bestämts till alla kvinnor mellan 15 och 50 år.

Strålskyddsinstitutet i Norden rekommenderar följande riktlinjer när kvinnliga patienter skall röntgenundersökas.

## **1. Patient yngre än 15 år eller äldre än 50**

Inga särskilda åtgärder.

## **2. Patient mellan 15 - 50 år och undersökning/ingrepp som inte medför någon risk för primärbestrålning av ett eventuellt foster**

Inga särskilda åtgärder. Var dock alltid extra noga med inblandning etc då patienten är gravid.

## **3. Patient mellan 15 - 50 år och undersökning/ingrepp som kan innebära att ett ev. foster primärbestrålas**

Fråga patienten om hon kan vara gravid. Är svaret nej behövs inga särskilda åtgärder. Om svaret är ja, se punkt 4. Om det är oklart om patienten är gravid eller inte bör en individuell bedömning göras i samråd med gynekolog. Om osäkerhet kvarstår, se punkt 4.

## **4. Vid graviditet**

Då patienten är gravid och undersökningen/ingreppet kan innebära primärbestrålning av fostret bör man tillämpa någon av följande rutiner:

- Avvakta undersökningen/ingreppet till efter förlossningen om det är acceptabelt ur klinisk synpunkt.
- Vid röntgenundersökning överväg om ultraljudundersökning eller annan undersökningsmetod med icke-joniserande strålning kan ge tillfredsställande diagnostisk information.
- Genomför undersökningen/ingreppet om en fördröjning inte är medicinskt försvarbar. Undersökningen/ingreppet bör då planeras för att minimera stråldosen till fostret. **Vid planerad undersökning/ingrepp i buk- eller bäckenregionen av gravid patient ska sjukhusfysiker kontaktas för optimering av**

**undersökningen. Vid både planerad och akut undersökning/ingrepp ska sjukhusfysiker kontaktas efteråt för fosterdosuppskattning.**

## Ansvar

Radiologisk ledningsfunktion ska tillse att det finns rutiner för att alla kvinnor i fertil ålder tillfrågas ifall de är gravida.

Verksamhetschef ansvarar för implementering av denna rutin samt att se till att den efterlevs inom verksamheten. Medvetet avsteg från rutinen dokumenteras i Sectra RIS.

## Relaterad information

Dokumentation sker i undersökningsformulär i RIS.

## Referensförteckning

[SSM FS 2018:5](#)

# Information om handlingen

**Handlingstyp:** Rutin

**Gäller för:** Diagnostik och service

**Innehållsansvar:** Afrah Mamour, (afrma1), Sjukhusfysiker

**Granskad av:** Afrah Mamour, (afrma1), Sjukhusfysiker

**Godkänd av:** Hanne Wallström, (hansv11), Verksamhetschef

**Dokument-ID:** SV9045-1469236134-8

**Version:** 9.0

**Giltig från:** 2026-04-09

**Giltig till:** 2028-04-09